

N:o 141.

Af herr **A. Göransson**, om *ändring i villkoren för statsbidrag till aflöning åt lärare och lärarinnor vid folkskolor samt om beviljande af nytt anslag till sådant ändamål.*

De under senaste tiden verkställda löneregleringar hafva alltid gått i sådan riktning; att de förut i tjenstemännens löner ingående, ofta ganska invecklade naturaprestationer kommit att upphöra för att ersättas med ett tidsenligare och enklare aflöningssätt, utgående i kontanta penningbelopp. Sistlidne riksdag beslutade äfven en sådan förenkling i aflöningsättet för ordinarie lärare eller lärarinna vid folkskola, att stadgandet derom, att en del af den lön, som, beräknad till värde af minst 600 kronor, tillkommer sådan lärare eller lärarinna, skall utgå i visst belopp spanmål in natura, skulle upphöra att vara gällande, och att den årliga lönen skulle utgå i kontant belopp, minst 600 kronor. Detta beslut har äfven genom Kongl. Maj:ts nådiga kungörelse den 5 oktober 1891 trädt i kraft med innevarande års början. Men en annan af sammansatta stats- och lagutskottet föreslagen, lika vigtig och säkerligen för landsbygden ännu vigtigare förändring af stadgandet, att åt ordinarie lärare eller lärarinna bör anskaffas sommarbete och vinterfoder för en ko, eller ock, der hinder eller svårighet af lokala eller andra förhållanden därför möter, minst värdet af 8 hektoliter 25 liter spanmål, hälften råg och hälften af det eller de andra sädesslag, i hvilka kronotionden inom orten utgår, i ersättning lemnas, blef

genom Första Kammarens afslag omintetgjord. Dessa bestämmelser måste vid tillämpningen gifva anledning till tvister och stridigheter, ja, äfven rättgångar mellan församlingen och skolläraryne, och det är allmänt känt, att så har skett på många ställen, och att det kommer att ske på ännu flera, om dessa bestämmelser ej blifva ändrade, är alldeles säkert. Att under sådana tvister ett godt och förtroendefullt förhållande icke kan bibehållas mellan skolläraryne och församlingen är alldeles visst, äfvensom att dessa missförhållanden komma att menligt återverka på folkskolan. Det måste därför enligt mitt förmenande vara både i skollärarynes, församlingarynes och folkskolans välförstådda intresse, att ofvannämnda föräldrade, otidsenliga och ännu mer otydliga bestämmelser rörande kofodret komme att upphöra, och att ersättning därför blefve bestämd att utgå med ett kontant penningbelopp. För att utröna huru stort detta ersättningsbelopp borde vara, har jag efter samtliga länens markegångstaxor för år 1891 uträknat medelvärdet af en deciton hö och halm och med ledning af dels träffade öfverenskommelser, dels Kongl. Maj:ts utslag, funnit det quantum foder samt ersättning för sommarbete, som blifvit skolläraryne tillerkänt, och efter denna beräkning visar det sig, att dettas värde uppgår till 99 kronor 64 öre, hvadan således beloppet torde böra bestämmas till jemnt 100 kronor. Men då på åtskilliga orter inom landet nu utgående ersättning för kofoder icke uppgår till nämnda belopp, torde man icke böra ålägga församlingaryne derstädes en ökad utgift härför, och detta så mycket mindre, då man vet att församlingaryne i allmänhet förut äro ganska mycket betungade af utgifter för sitt skolväsende. Det torde därför vara billigt och rättvist, att staten här träder emellan, och för att det må blifva reda och likformighet i aflöningssättet, anser jag att staten äfven till denna ersättning bör bidraga med $\frac{2}{3}$ och skoldistriktet med $\frac{1}{3}$. Hvad åter angår de orter, der ersättning för kofoder utgår med högre belopp än 100 kronor, bör lärare eller lärarinna vara berättigade att en sådan förmån bibehålla, så länge derom träffad öfverenskommelse varar; men att äfven dessa skoldistrikt åtnjuta lika statsbidrag som de öfriga.

Då jag tror de bestämmelser, hvilka nu framhållits såsom önskvärda, äfven vara både nödiga och nyttiga, samt att de böra kunna tillfredsställa allas berättigade anspråk, får jag på grund häraf föreslå:

1:o) att Riksdagen i de föreskrifter, som nu gälla beträffande folkskollärarynepersonalens löneförhållanden, må besluta följande förändrade bestämmelser:

att stadgandet derom, att åt ordinarie lärare eller lärarinna bör anskaffas sommarbetè och vinterfoder för en ko, eller ock, der hinder eller svårighet af lokala eller andra förhållanden därför möter, minst värdet af 8 hektoliter 25 liter spanmål af visst slag i ersättning lemnas, må upphöra att vara gällande, samt att i stället godtgörelse för ifrågavarande naturaprestation skall under benämning »ersättning för kofoder» utgå med 100 kronor för år, med rätt för skoldistriktet att af statsmedel såsom bidrag härtill erhålla två tredjedelar af beloppet, eller 66 kronor 67 öre; dock att sådan lärare eller lärarinna, hvilken vid den tidpunkt, då stadgandet härom träder, i kraft, erhåller kofoder in natura eller ersättning därför till högre belopp än 100 kronor för år, må vara berättigad att vid sådan förmån bibehållas, dock ej längre än hvartill beslutet eller öfverenskommelsen derom föranleder, men att skoldistriktet äfven i dessa fall må ega rättighet att åtnjuta nyssnämnda statsbidrag 66 kronor 67 öre för år;

2:o) att för bestridande af statens andel i ofvannämnda ersättning Riksdagen må bevilja ett anslag af 350,000 kronor.

Stockholm den 30 januari 1892.

A. Göransson.